SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 120. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 27, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 27-го ЧЕРВНЯ 1995 р. Ч. 120. РІК CII.

В. ДАЦЮКА ЗВІЛЬНЕНО З ПОСАДИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

Київ (УНІАР).— Тут у середу, 21-го червня, на пропозицію голови Верховної Ради Олександра Мороза депутати приступили до розгляду матеріялів перевірки діяльности Генеральної прокуратури, представлених спеціяльною депутатською слідчою комісією. Доповів голова комісії Віктор Кочерга. На запитання відповів генеральний прокурор Владислав Дацюк. Депутат Геннадій Васільєв доповів про прослуховування телефонів народних депутатів України.

Слухання закінчилося ухваленням постанови про звільнення Владислава Дацюка з посади генерального прокурора України. Проєкт постанови був розданий депутатам з ініціятиви парляментської комісії, яка здійснювала перевірку. В ухваленій постанові сказано:

"1. Увільнити В. Дацюка з посади генерального прокурора України за грубі порушення при виконанні службових обов'язків.

2.Запропонувати Президентові України до 1-го вересня 1995 року внести на розгляд Верховної Ради подання щодо кандидатури для призначення на посаду генерального прокурора України. Тимчасово, до призначення генерального прокурора, виконання обов'язків генерального прокурора покласти на заступника генерального прокурора України Володимира Мельника.

3.Комісії з питань законности і правопорядку надіслати до Генеральної прокуратури матеріяли перевірки спеціяльної депутатської слідчої комісії Верховної Ради України з перевірки діяльности Генеральної прокуратури України та звернення колишнього слідчого Генпрокуратури Сергія Фортуни (з приводу прослуховування телефонних розмов народних депутатів) для прийняття рішення відповідно до чинного законодавства."

Заступник генерального прокурора В. Мельник за освітою юрист і від 1973 до 1992 року працював на різних посадах у системі головної військової прокуратури. Має військове звання генерал-майор юстиції.

Депутати України коментують постанову про усунення прокурора

Київ (УНІАР).— Тут у п'ятницю, 23-го червня, перед початком сесії Верховної Ради України депутати отримали копії заяви парляментської фракції Руху з приводу постанови про звільнення Владислава Дацюка з посади генерального прокурора. "Згідно з конституційним договором, — пишуть автори заяви, — таке рішенна може ухвалюватися лише за поданням Президента України. Оскільки такого подання не було, то згадане рішення Верховної Ради грубо порушує конституційний договір".

(Закінчення на стор. 4)

У Львові розвалюються будинки

Львів. — Місцева преса в останніх днях широко розписується про серію обвалів будинків, які викликають страх у мешканців та стурбовання, чи такі катастрофи не будуть продовжуватися.

Перший великий переполох був у квітні, коли на вулиці Валовій понадстолітній будинок просто „сповз" на асфальт. Міські власті скликали негайно пресову конференцію, щоб заспокоїти мешканців, що цей обвал у принципі був заплянований, але саме в даний момент ніхто його не чекав.

2-го червня обсипалися перекриття балькону будинку ч 15 на вулиці Галицькій ваги кількасот кілограмів. Це сталося вночі під час бурі і лише завдяки тому ніхто не постраждав, бо вдень вулиця Галицька завжди багатолюдна.

Два дні пізніше, 4-го червня, у цьому самому районі, на площі Міцкевича, в будинку під числом 9, балки перекриття не витримали ваги двох верхніх поверхів і кілька кімнат лівого крила будинку за мить перетворилися в купу сміття, а дворик будинку був завалений битою цеглою, перемішаною зі склом, дошками та іншим. Виявилося, що через осідання фундаменту зруйнувався простінок першого поверху. Над цією руїною нависла загрозливо покрівля, а двері голови Спілки художників Львівщини відчиняються мало не в безодню. Про широкі тріщини в опорі простінку знали віддавна, як і про несправну каналізацію, коли після дощів подвір'я перетворялося в озеро.

Проблеми із тим будинком почалися ще тоді, коли загнали під землю річку Полтву. В 1922 році просіло праве крило, але поляки усунули загрозу і споруда вистояла аж дотепер. У 1980 році розроблено проєкт реконструкції цього будинку, а в 1993 -му почали робити капітальний ремонт і зміцнення фундаменту будівлі (до речі, це пам'ятки архітектури XIX століття). В 1994 році ліве крило будинку, фундамент якого мав 15-сантиметрові тріщини, мало бути остаточно укріплене. Але це не сталося, а підготовлені ями поволі засипаються. Тепер, однак, обірвалася не та стіна, за яку боялися, але що буде далі — важко передбачити. Наслідком недавнього обірвання, 4-го червня Спілка художників, Спілка дизайнерів, Дитяча художня школа ім. О. Новаківського та деякі комерційні підприємства змушені переселятися в нові приміщення.

Мешканці Львова справді занепокоєні останніми обвалами, тому що загально відомо, що понад сто будинків у центрі міста є в аварійному стані.

Відбувся семінар "Релігія і Церква"

Київ (УНІАР).— Тут у четвер, 22-23-го червня, Міністерство України в справах національностей, міґрації та культів, Адміністрація Президента і провідні інститути Національної Академії Наук України організували семінар на тему: "Релігія і Церква в Україні: актуальні проблеми організації державно-церковних взаємин".

У семінарі взяли участь науковці, народні депутати, релігійні діячі, віцепрем'єрміністер Іван Курас, міністер в справах національностей, міґрації та культів Микола Шульга, голова комісії Верховної Ради з питань культури і духовности Михайло Косів, керівники обласних відділів у справах релігій.

Учасники семінару розмірковували над тим, якими мають бути взаємовідносини між церквами і державою. Особливої ваги надавалося проблемі проникнення релігії в загальноосвітні школи. На думку заступника міністра освіти Віктора Андрущенка ,"ця проблема набула особливої гостроти", оскільки в Україні ще не завершено формування концепції гуманітарної освіти. Викликає тривогу в міністерстві освіти й те, що в школах часто порушується положення про світський характер освіти. Однак, Андрущенко змушений визнати, що саме релігія взяла на себе відповідальність за духовний стан суспільства. На його думку, в школі доцільним було б запровадити курс релігієзнавства.

(Закінчення на стор. 4)

Помер Воррен Е. Бирґер

Президент Р. Ніксон (справа) представляє новопризначеного до Верховного суду суддю Воррена Бирґера (21 травня 1969 р.)

Вашінґтон. — Тут у неділю, 25-го червня, помер колишній довголітній керівник Верховного суду ЗСА Воррен Е. Бирґер, якого уважали чинником урівноважень між ліберальними та консервативними членами Верховного суду.

До Верховного суду він був призначений президентом Ричардом М. Ніксоном 21-го травня 1969 року. Під час його керування Верховний суд мусів вирішувати такі важливі питання, як право жінок на аборти, довоження учнів автобусами до шкіл поза округи їхнього проживання, щоб були більше расово збалянсовані школи, та видачі тасьм-записок президента Р. Ніксона під час Вотерґейтської афери. Своїм урівноваженим керуванням Верховного суду Воррен Е. Бирґер здобув собі не тільки повагу серед своїх колеґ, але також і серед широкого кола громадськости. Один з науковців-дослідників, що пильно стежив за діяннями Верховного суду, ось що писав про Верховний суд під головуванням В. Е. Бирґера: „Суд сьогодні є більш центристським у розв'язанні громадських спірних питань, як будь-коли досі".

В. Бирґер народився у Ст. Пол, Міннесота, в швайцарсько-німецькій родині. Початкову і середню освіту здобув у рідному місті, а студії прав закінчив у Міннесотському стейтовому університеті 1931 року. Будучи активним у політиці міста і стейту, завжди був на видному місці. У 1952 ро-ці переїхав до Вашінґтону на становище заступника Головного прокуратора, відповідального за відділ громадських справ. І так розпочалася його професійна кар'єра, яка довела до становища Головного судді Верховного суду ЗСА.

ВОЛЕЮ ЧИТАЧІВ „СВОБОДА" ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЩОДЕННИКОМ!

Докладні інформації — в наступному числі газети.

Несподівана заява Джана Мейджора

Лондон. — Тут у четвер, 22-го червня. прем'єр-міністер Англії Джан Майджор, своєю заявою на пресовій конференції про резиґнацію зі становища голови своєї Консервативної партії, вчинив неабияку несподіванку цілому політичному естаблішментові Англії. Цим кроком він змусив свою партію негайно обрати новий провід партії. Очевидним є, що він сподіється виграти.

Аналітики твердять, що це був дуже відважний крок, бо якщо він програє то мусітиме зрезиґнувати зі становища прм'єр-міністра. Коли ж виграє то сподіється, що в цей спосіб позбудеться всіх своїх суперників і знову об'єднає свою Консервативну партію, яка останнім часом, саме через внутрішні непорозуміння втратила дуже багато прихильників серед виборців.

Підкреслюючи те, що дальше не можна було толерувати внутрішнього партійного критикування, зокрема у Парляменті та постійного спекулювання про майбутній провід партії в осінніх виборах, Дж. Мейджор зазначив, що це підкопувало Уряд і роздирало на куски консерватів, які вже є при владі 16 років. Він також завважив, що така ситуація тільки нищила його партію, котра для нього є дуже дорогою і важливою, а цього він не міг допустити. Тому й рішення — діяти або здавати позиції. На становищі прем'єр-міністра він залишиться до 4-го липня, бо тоді відбудуться вимушені ним вибори проводу партії.

Цю його ризиковну тактику схвалила навіть його попередниця Марґарет Тачер, яка його безжалісно критикувала за м'якість та брак мужности постояти за Британією, і навіть передбачає його перемогу. Так само похвально висловилися й інші важливі постаті від політичного патриція міністера закордонних справ Даґласа Герда, до задиркуватого канцлера державного скарбу Кеннета Кларка.

Економіка України — це тепер найважливіша проблема

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли через пороги нашої редакції пересуваються раз-у-раз різні гості з України, що перебувають в ЗСА з певними конкретними цілями, то завважуємо, як сьогодні перемагає у зацікавленнях наших гостей питання розвитку економічного стану навіть над політичними проблемами.

Значить, для кожного, кому добро України близьке, економічна поправа стану держави стоїть найближче. І це самозрозуміло, бо лише кращий економічний стан може допомогти до відповідного політичного закріплення.

Завважуємо також, що саме усім тим, які поважно займаються розвитком бизнесів чи технічних засобів в Україні сприяють американські чинники, які, розуміється, мають у тому і свій особливий інтерес.

Тут багато працює в тому напрямі Американське інформаційне аґентство, яке запрошує окремих осіб, а то і групи з України та дає їм відповідну поміч у перебуванні в ЗСА та у пізнанні окремих ділянок економічного життя. У травні таку допомогу отримали два українські підприємці з Дніпропетровського, з яких один, Олексій Корсун, відвідав разом зі своїм перекладачем Юрієм Рихтицьким нашу редакцію.

О. Корсун — директор Інституту Технічних Проблем і його зацікавлення лежать у наукових розробках окремих ділянок, у маркетинґу, у навчанні як вести бизнес у ринковій системі та як допомагати в економічних зв'язках як в Україні, так і, зокрема, зовнішніх, з іншими країнами.

Інститут — це „дитина" нашого гостя, який заснував і який, як нам вияснює, поставив собі за основне зав-дання і навчання як провадити бизнес. О. Корсунові допоміжний Степан Томурко, що тепер є керівником департаменту закордонних інвестицій і зовнішньоекономічної діяльности у Дніпропетровському.

У програмі Інституту, яку наш гість представляє нам англійською мовою на письмі, є також зорганізувати один центр із Торговою Палатою і обласною адміністрацією Дніпропетровського, з якою Інститут має тісний та гарний зв'язок, доказом чого є товариш О. Корсуна, що там працює.

О. Корсун уважає, що конечно пропаґувати тепер в Україні вищий економічний стандарт, але до цього важливо виробити певну систему та мати відповідний досвід. Тому він надзвичайно радий, що міг перебувати завдяки Американському Інформаційному Аґенству у різних більших містах ЗСА, а також шукати зв'язків з українцями, тому що поважає їхній досвід в економіці та правничих науках. На його думку, важливо, щоб ділитися взаємно досвідом і плянувати певну виміну знаннями та людьми. Він бажав наладнати реальні зв'язки не лише з американськими інституціями, але також з українськими підприємствами і підкреслював сильно свою вдячність Є. Рихтицькому, що старається в тому допомогти.

О. Корсун

— Необхідно мені знайти людей, які б зголосилися бути представниками Інституту тут — підтримували з нами зв'язок, давали інформації та допомагали своїми знаннями у веденні бизнесу на подібний лад в Дніпропетровську, — сказав О. Корсун з притиском та щирим бажанням. — Головне — це взаємне розуміння, а як буде розуміння — буде плян, а тоді вже до успіху один крок.

Наш гість має надію, що інформації у нашому щоденнику зацікавлять тутешніх українців можливостями Інституту та бизнесу у Дніпропетровському, що має такий широкий діяпазон технічних і промислових ділянок, а також товарів широкого вжитку, просив подати його адресу і заохочувати до відгуку.

На жаль, родинні обставини (важка недуга батька) викликали його таки просто із відвідин нашої редакції до Дніпропетровського. Але подаємо на його прохання адресу та надіємося, що зацікавлені напишуть до нашого підприємця і може розвинеться корисна виміна досвідом і знанням з живою тепер дуже українською спільнотою в Дніпропетровському. О. Корсун, 320002 Дніпропетровське, Поштова скринька ч. 4501, тел. 380 -41-0922, Факс 380-562-41-0722. Україна.

ДОПОВІДЬ Д-РА І. ЖУКА В УІА

Ню Йорк. — Вікторіянське Товариство Америки та Український Інститут Америки влаштовують тут доповідь гостя з України, відомого історика архітектури, учасника літнього семінару Вікторіянського Товариства д-ра Ігоря Жука, на тему „Неоклясицизм і ,Арт Нова' в архітектурі України, особливо її західніх областей, 1870 — 1914 років". Доповідь буде виголошена англійською мовою. Відбудеться вона у четвер, 29-го червня, в Українському Інституті Америки, 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку (ріг 5-ої аве.). Початок о год. 6-ій вечора.

В Україні

(з інформацій УНІАР)

СПУ в опозиції до Президента і Верховної Ради

КИЇВ. — Секретаріят Київського міського комітету Соціялістичної партії України розповсюдив заяву, у якій висловив своє ставлення до Конституційного договору між Президентом і Верховною Радою. У заяві сказано, що "Президент добився від Верховної Ради згоди на встановлення особистої диктатури в країні". У зв'язку з цим Секретаріят Київського міськкому СПУ оголосив про перехід столичної організації СПУ "в жорстку опозицію" не лише до Президента, але й до Верховної Ради. Як сказано в заяві, "СПУ не приймала рішення , яке б давало своєму нинішньому лідерові О. Морозові право на нехтування Конституції та ліквідацію народовладдя".

Українські й американські моряки готуються до спільних навчань

СЕВАСТОПІЛЬ.— У пресовому центрі Військово-Морських Сил України повідомили, що 25-28-го липня відбудуться спільні навчання морської піхоти ВМС ЗСА та України, метою яких є відпрацювання завдань у період миротворчих операцій в зоні конфлікту. Десантний корабель "Нешвілл" прибуде в Одесу з 67-ма офіцерами та 849-ма військовослужбовцями рядо-вого складу. З американської сторони безпосередню участь у навчаннях візьмуть: посилена рота морської піхоти з 11 офіцерів і 239 рядових; підрозділ забезпечення і льотна група; бойова техніка — 34 одиниці. З української сторони у навчаннях візьмуть участь 30 офіцерів і близько 300 рядових, військовий корабель "Славутич", 4 гелікоптери та 33 одиниці іншої техніки. Навчання відбудуться на широколанівському полігоні поблизу Миколаєва.

Українські банки виступають за радикальні реформи

КИЇВ. — Тут відбувся Четвертий з'їзд Асоціяції українських банків. Президент Асоціяції Олександер Сугоняко підкреслив, що їх найбільше цікавить кардинальне питання: чи розвиватимуться реформи в економіці й суспільстві? Банки безпосередньо зацікавлені в радикалізації економічної політики, спрямованої на капіталізацію економічних відносин. На думку Сугоняко, через недієздатну економіку, через її збитковий характер, що проявився в кризі неплатежів, розпочалися кризові явища у банківській системі. Ця криза посилювалася і їх власними помилками. "Наявність 217 банків чи 1860 банківських установ на 52 мільйони населення є недостатньою. Україна відстає в 20-25 разів за цими показниками від розвинених країн світу. Інфляція 1992-93 років різко зменшила капітали банків. На 1 квітня 1995 року сукупний капітал банків склав 78.9 трильйонів карбованців, що вдвічі менше, ніж сукупний капітал українських банків у 1991 році", — зазначив Сугоняко.

Стихійне лихо на Волині

ЛУЦЬК. — Небувала злива і град знищила урожаї на 100,000 гектарів угідь Волині. Від стихійного лиха постраждали 4,374 господарств, зруйновано десятки кілометрів електромереж та будинків. За попередніми підрахунками, буря нанесла шкод на суму 3 трильйони 50 більйонів 845 мільйонів крб.

У СВІТІ

У МИНУЛУ СЕРЕДУ, 21-го червня, у в'єтнамській тюрмі застрілили 34-річного Вон Чі Сіна, англійського громадянина, народженого в Гонґ Конґу. Його засудили на кару смерти два роки тому за ввезення у В'єтнам 11 фунтів ґероїни. Вон Чі Сін звертався до Верховного суду, а відтак до президента країни з проханням помилувати його, однак ці дві найвищі інстанції відкинули його просьбу. В'єтнам в один і той самий час полегшив для чужинців в'їзд у країну і зробив більш суворими закони, спрямовані проти нелегальної торгівлі наркотиками. Це вже третій випадок смертної кари, застосованої у цій країні від березня ц. р.

ТЕПЕР В РОСІЇ діє понад 2,000 організованих злочинних груп, під контролею яких перебуває щонайменше 50,000 різних підприємств і фірм. Річний підпільний обіг капіталу кримінального прошарку суспільства складає, згідно з підрахунками московських експертів, 2 біл. дол. А тим часом Державна дума Росії за два роки діяльности на спромоглася затвердити новий кримінальний кодекс і проєкти законів про корупцію і організовану злочинність.

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 22-го червня, республіканські керівники Сенату і Палати Репрезентантів дійшли згоди зменшити податки від різних приходів і капіталовкладення на 245 біл. дол. впродовж наступних сім років. Цей крок усуває одну з найголовніших перепон заплянованого компромісу, щоб збалянсувати державний бюджет до 2002 року. Про цю угоду повідомили спікер Палати Репрезентантів Нют Ґінґріч і провідник Сенатської більшости Роберт Дол.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ УРЯДУ президента Билла Клінтона твердять, що Президент готовий уділити більше як 100 міл. дол. готівкою і у формі військового обладнання для новозорганізованого військового батальйону негайної реакції у Боснії. Вони зазначують, що Президент волів би це робити з апробатою Конґресу, але у випадку відмови зробить це і без його згоди.Тоді він для цього зужиє вже давніше схвалені фонди для інших програм, яких не було використано. Президент Б. Клінтон уважає, що це доконче треба зробити, щоб підтримати европейських союзників Англію, Францію та Голяндію, які зформували цей батальйон негайної реакції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Сьогоднішні проблеми освіти у ЗСА

Уже від довшого часу на сторінках щоденної преси та періодики ведуться дискусії на тему проблем, які існують у навчальному процесі ЗСА. Коли слідкувати за цими справами, то ці проблеми такі різноманітні, що справді не знати, де починати, щоб їм дати будь-який лад. Все ж таки треба ствердити, що в загальному громадськість, батьки, педагоги та виховники намагаються всіляко цьому зарадити. Навіть у цей час фінансових обмежень майже у всіх громадах країни ведуться намагання забезпечити бюджети місцевих шкільних рад. Переоновлюються невідповідні програми навчання, створюються нові, переоцінюються ті програми, що мали спеціяльні завдання, видаються нові підручники,одним словом, відбувається активний процес конечних і потрібних змін.

Всі ці зміни проходять на базі проведених дискусій відповідних чинників, що мають до діла з вихованням молодого покоління. Крім того, до таких дискусій свої завваги додають також і ті особи, які мають до діла з більш практичною стороною освіти — працедавці та ректори університетів, що першими зустрічаються з напливом нових випускників. Коли взяти до уваги кілька минулих років, то побачимо, що продискутовано цілу низку проблем, які в той чи інший спосіб заторкнули життя теперішніх учнів у школах ЗСА. Обговорювано проблему недостатности учнів у таких трьох підставових предметах освіти, як читання, писання і рахування. Підкреслювано брак навчання історії світу, а зокрема сусідніх з Америкою країн. Завважено брак знання географії та недостатність знання природознавчих предметів. Після годин дискусій, дослідів і перевірок всі, що займаються питаннями освіти та виховання, доходять до спільного висновку, що найбільшим впливом на дітвору та доростаючу молодь мають таки батьки. Якщо батьки цікавляться долею дитини і трактують її успіхи чи невдачі серйозно, то ці діти виростають більш повноцінними громадянами. Коли ж бракує отого батьківського чи домашнього зацікавлення, тоді виникають різноманітні проблеми.

Коли ж взяти під увагу українськомовне суботнє шкільництво, то мусимо ствердити, що проблеми дуже подібні, тільки ані спонзори наших шкіл, ані громадськість, а дуже часто й батьки ,не завдають собі труду, щоб ці питання намагатися розв'язати. Самі ж учителі та виховники мають малі шанси з цим впоратися, скільки б не пробували. Читаючи українську діяспорницьку пресу, як часто натрапляємо на питання виховання чи україномовної освіти нашої молоді? Будучи на зібраннях наших громадських установ, скільки часу присвячується цьому питанню? А скільки тих батьків, які посилають своїх дітей до суботніх шкіл, ставляться серйозно до завдань своїх дітей у цих суботніх школах? У результаті маємо такі ж наслідки, як і в американських школах — недостатнє вміння читати, писати і знання в загальному українських предметів. А несерйозне трактування зі сторони батьків, критика школи чи учителів у присутності учнів ніяк тому не допомагає.

Цілі шпальти можна списати про ті чи інші проблеми в українознавчих суботніх школах, про брак підручників, про брак зацікавлення громадою, що зовсім не турбується своєю зміною, тому й не відає про основні нестачі, також і в наших суботніх українознавчих школах, через брак тих же самих фінансів. Про батьків, які у багатьох випадках трактують наші українознавчі суботні школи як дешеві опікунчі притулки для своїх дітей на кілька годин кожної суботи. Правда, є місце також і на позитивну критику, бо ж немає непомильних і всі оці згадані питання можна б напевно розв'язати при добрій волі.

Першим кроком до цього — саме висвітлення існуючих проблем і потрібної допомоги, а вже з того пункту можна рушати в дальшу мандрівку до кращого майбутнього. Все ж таки варто, щоб цим питанням громада, установи, церкви, молодечі організації та батьки таки присвятили увагу. Бо коли взяти до уваги 45-річний стаж українознавчих суботніх шкіл, то треба підкреслити його успішність. У них виховалися два покоління, що сьогодні непогано володіють українською мовою, можуть нею спілкуватися та не посоромили діяспори, коли із незалежністю України їм довелося зустрітись зі земляками їхніх дідів і батьків. Сьогодні багато з них займають поважні становища з рамени своїх фірм чи державного уряду в Україні саме завдяки знанню української мови.

Василь Маркусь

ПІВСТОЛІТТЯ РАЗОМ

29-го червня цього року минає п'ятдесят років від тієї події міжнародного значення, коли Закарпаття (вужче, у межах нинішньої Закарпатської области) було формально приєднане до України. Того дня після закінчення Другої світової війни уряди СССР і Чехо-Словацької Республіки (дотеперішній суверен Підкарпатської Руси) підписали в Москві договір про передання Чехо-Словаччиною цього краю Совєтському Союзові та про включення його до складу Совєтської України.

Цей акт стався, як зазначено в документі, „за бажанням, засвідченим народом Закарпатської України". Немає сумніву, що таке бажання серед закарпатців було, починаючи з кінця Першої світової війни почерез існування автономної держави Карпатської України та антиугорську боротьбу в 1939-44 роках усіх прошарків закарпатського населення. Очевидно, що в державних стосунках діє закон сили. І цей акт стався завдяки тому, що совєтські війська звільнили Закарпаття і Чехо-Словаччину та мали вплив на розв'язання повоєнних територіяльних питань. Український народ, який вніс величезний вклад у боротьбу з Німеччиною та її союзниками, зокрема понад третина українців у складі Четвертого Українського фронту, мав право домагатися здійснення віковічних прагнень всього українського народу. Без покликування на цю єдність та історичні змагання до неї навіть большевикам було б важко домагатися згоди чехів, які ще мріяли зберегти Закарпаття у спільній державі з чехами і словаками. Тодішні керівники УССР, хоч і комуністи, але у справах соборности українських земель були одностайними з націоналістами: М. Хрущов, Д. Мануїльський, М. Гречуха, Н. Кальченко, О. Кириченко, О. Корнійчук та інші переконували Москву щодо утвердження єдности українських земель. Навіть українські націоналісти бачили в експансії СССР великий український шанс об'єднання України, нехай тимчасово і в умовах Совєтського Союзу.

Розумні чехи і словаки бачили в цьому акті сповнення історичної справедливости, бо, як заявив видатний вчений чех Ярослав Бідло ще в 1928 році: „Руський край — це тільки тимчасовий додаток до Чехо-Словацької республіки, що пізніше має відійти до України". Тому не дивно, що 27-го листопада 1945 року чехословацький тимчасовий парлямент одноголосно ратифікував чехо-словацько—совєтський договір про Закарпаття. Пригадаймо, що тоді ЧСР ще була демократичною державою, а в парляменті сиділи, крім комуністів, соціял-демократи, націонал-соціялісти та християнські демократи.

Чехи не зробили нічого, навіть символічного жесту, щоб відстояти своє право на Закарпаття і продемонстрували свою незгоду з договором. Були свідомими, що такого права вони не мають, та були реалістами, що його не можуть вибороти супроти тоді могутнього СССР та потенційно сильнішої від себе України, а також і самого карпато-українського населення, яке бажало раз і назавжди звільнитися від опіки ще одного „старшого брата".

Тоді сталася й ще одна історична справедливість, а це у стосунку до справи багатонаціональної держави. Закарпатські українці були щасливими в 1945 році, що позбулися й мадярської „опіки" та їх надвлади. Українське населення Закарпаття воліло ділити долю з усім українським народом, навіть в умовах совєтського режиму, аніж бути приреченим на асиміляцію в народній демократії Чехо-Словаччини чи Мадярщини.

За чотири роки мадярського панування на Закарпатті, мадяри втратили всяку прихильність, яка ще могла існувати серед деяких категорій населення. Те саме стосується і чехів, кращі представники яких в 1920-39 роках залишили по собі добру пам'ять, проте більшість чеських бюрократів набули собі слави колонізаторів. На жаль, такі мрійники про „Подкарпатську Русь" ще давали про себе чути донедавна в Празі і Братиславі. Їм підспівували деякі мольконтенти на Закарпатті та за океаном. З розпадом Чехо-Словаччини і ця карта стала битою. Чеські відповідальні політики не мають ніякого інтересу підтримувати міт чехо-словакізму й домагатися економічно зруйнованого Закарпаття, а навіть раді, що позбулися збанкрутованої Словаччини. Але є ще одиниці, котрі спекулюють на концепції окремого русинського народу. Їм вигідно підтримувати фантомне „временное правительство", кодифікацію „русинської мови", а понад усе, послаблювати свого східнього сусіда — Україну.

Жменька ж закарпатських „сепаратистів" товче воду в порожній ступі: то захищали реґіоналізм проти українізації, то творили окремий „русинський народ", покликуючися на окрему державність 1944-45 років, намагаючися використати навіть державність Карпатської України 1938-39 років, то творили культуру, мову „Рутенії", то зорганізували фіктивний уряд з громадян Угорщини, Словаччини й України. А останім часом учені „юристи" з русинської мафії звернулися до президентів Чехії й Російської Федерації з вимогою, щоб вони денонсували угоду з червня 1945 року між Чехо-Словаччиною і СССР...

Хоч ці низькі заходи мало серйозні та не мають жодних шансів, а радше викликають враження „шуму у склянці води", проте ми ними займемось окремо й у свій час. Саме тому, що галас з їх приводу часто дезорієнтує чесних людей, а декого і серед закарпатців.

Для нас з приводу знаменного ювілею 50-річчя перебування Закарпаття в українській державі важливо ствердити:

Факт приєднання Закарпаття до України був і є міжнародно визнаним. Його закарпатці прийняли як завершення довгого процесу, змагань багатьох поколінь закарпатських українців з'єднатись з материком, ділити долю і недолю з усім українським народом. Ці змагання підтвердилися на Закарпатті понад 90-відсотковою більшістю у референдумі за незалежність в 1991 році. В 1956 році про це я писав у своїй французькомовній праці „L'incorporation de l'Ukraine Subcarpathique a l'Ukraine sovie'tique, 1944-1945" таке: „Вже понад 10 років Закарпаття є складовою частиною української держави. Протягом цього часу (нині вже півстоліття!) відбувається процес соціяльної, культурної і психологічної асиміляції близько одного мільйона карпатоукраїнців з усім українським народом. Якщо вони поділяли досі горе і радість з усією гнобленою країною, то не для того, щоб — раптом коли зміняться обставини — розірвати цю омріяну єдність. Навпаки, йдеться про те, щоб український народ, розділений протягом століть, разом скористався плодами цього єднання" (цитовано з українського видання книги „Приєднання Закарпатської України до Радянської України, 1944-1945", Київ 1992, стор. 82-83).

Відзначаючи півстоліття приєднання Закарпаття до України в 1945 році, належиться вшанувати всіх „вольних і невольних" акторів цього акту: українських національних лідерів та безіменні маси, політиків у Москві й Києві, бійців, що згинули за волю Закарпаття на різних фронтах, віддати належне тодішнім розважним політикам Чехо-Словаччини та діячам на Закарпатті, які діяли під стягами КПЗУ і під синьо-жовтими прапорами, за їх політичний реалізм і готовість використати ситуацію, щоб повернути долю краю в інший напрям (на схід, до Києва, до „свого матірного дому"). Повторю ще написане мною сорок років тому в Парижі: „...заради єдности карпато-українців з цілим народом України, у майбутньому вільної і незалежної держави, активні і пасивні актори включення Закарпатської України до Радянської України, 1944-1945 років заклали в її будову наріжний камінь".

ЛИСТИ З УКРАЇНИ

„Худобу вирізали ще торік, бо не було чим годувати..."

...Два тижні тому одержав Вашого листа, але з відповіддю затримався. Прикро визнати, але не було грошей, щоб його відіслати. Ця зима нас підкосила як ніколи. Лариса півтора місяця пролежала у холодному помешканні, хворіючи на радикуліт. Після того у неї почалася якась жіноча хвороба й довелося везти до Одеси на операцію. Добре, що друзі позичили грошей. Тепер вона помалу приходить до себе вдома, треба негайно підвищувати їй гемоґльобіну, яка утричі нижча, ніж у мене.

Уляну у студентському гуртожитку не обійшла ґрипа, яка закінчилася важкою анґіною, що дала ускладнення на нирки. У мене набрякли суглоби і я ледь підіймаю праву руку — такого не було зі мною й в Арктиці. Одна бабуся тримається, живе на „фазенді" і доглядає курей, живе без електрики, при лямпі. Тепер буду шукати грошей, щоб терміново завезти півтори тонни вугілля, поки не подорожчало до вартости масла. Треба створювати рятувальний острівець, щоб було куди евакуюватися під час морозів узимку.

Весна видалася холодною, з дощами. Поля й виноградники заросли бур'янами, бо господарства не мають грошей на пальне та гербіциди. Чи будемо ми з хлібом, один Бог святий знає. Худобу вирізали ще торік, бо не було чим годувати. В одному селі, де колись було міцне господарство, доярки скаржилися мені, що за місяць заробили по 57,000 купонів, тобто по 30 центів. Протягом січня в Одесі померло 1,800 пенсіонерів. Вага трупів 40-60 кілограмів. У селі Нерушай за рік померло 30 людей, народилося двоє.

Лариса і Юля майже босі, бо їхні чоботи розлізлися ще позаторік, а купити нові потрібно 200 долярів, тобто стільки, скільки я заробляю за 10 місяців. Обидві ходят у таких плащах, що бабуся погрожує використати цю одежу курям на сідало. Отже, якщо є можливість надіслати їм щось з теплої одежі та взуття, то буде надія пережити ще одну зиму. Мені і бабусі нічого не треба: ми доношуємо те, що збереглося.

Як би нам, ошуканим і злиденним, важко не було, але ми сподіваємося, що Бог не залишить нас без милости і УкРуїна нарешті стане Україною...

Данило Сіркований,
козак
м. Одеса

Любов Проць

Вечорниці

Затанцюють мальви на городі, —
Сон-траві до ранку не заснуть,
Як гірлянду сонячних мелодій
По селу музики понесуть.

Розкотила рукави робота —
Кличе в коло співанка дзвінка!
А дрімота стала коло плота —
Коломийки в хату не пуска.

Вихор танцю бубон так лупцює —
Поламались тіні на траві.
Сміючись узорами, танцює
Вишиття на білім рукаві.

Тупне старість закаблуком стертим —
І земля під призьбу утіка!
— Ще далеко дідові до смерти —
Не забули ноги гопака.

Сніп вогню підкине в танець скрипка —
Рештки сну розсипле сон-трава.
Голосок дівочий тонко скрикне —
Захмеліла в танці голова.

І танцюють мальви на городі,
І про сон забула сон-трава...
І на хвилях сонячних мелодій
До світанку серце доплива.

Раїса Ліфантій,
журналістка

УКРАЇНЦІ В КРИМУ

I

Через роки, через віки

Перші українці, очевидно, потрапили в Крим на зламі XV-XVI століть. Здійснюючи набіги на безборонну Україну, татари палили села, вбивали людей, брали невільників. За повідомленнями турецького мандрівника та історика Евлії Челебі, в 1666 році Кримське ханство мало 1,120,000 населення. З них понад 80 відсотків складали українські козаки та селяни, які потрапили в неволю. Вони гинули там від непосильної праці, голоду, наруги над вірою.

Ясирні полонянки-українки надали монголо-тюркам не тільки благородних рис обличчя. Вони внесли свої національні елементи в орнаменти вишиття, оздоблення керамічних виробів. Кожна грудочка півострівної землі просякнута сльозами, потом, а де й кров'ю українських бранців і бранок.

Після „приєднання" в 1783 році Криму до Росії, почалося перше масове переселення туди української людности. Для колишніх солдатів, які погодилися осісти на півострові, царські урядники вербували по всіх усюдах майбутніх дружин. Разом з російськими та молдавськими відданицями туди припровадили 1717 „малоруських" (українських) дівчат. Новоствореним родинам виділяли землю і вони починали господарювати.

Через місяць після прилучення Кримського ханства до володінь Росії, в Ахтиарську бухту увійшли кораблі Азовської та Дніпровської фльотилій. Їх залоги переважно складалися з „малоросів". Так було поклачено початок Севастопільської ескадри і цілої Чорноморської фльоти.

Разом з моряками будували гавань Севастополя (в перекладі з грецької — місто немеркнучої слави) колишні солдати, їхні дружини. Поруч із кам'яними спорудами на колись безлюдному березі з'явилися хати-мазанки. В пам'ять про них у Севастополі донині є місцевість „Мазанка".

У 1812 році в степові райони півострова прибули селяни з Васильківського, Канівського, Чигиринського повітів Київської губернії, а також мешканці сіл Велика і Мала Лепетиха Таврійської губернії, теперішніх Київської, Черкаської та Херсонської областей України. Саме вони зробили родючими землі так званої Кримської Саґари. Тепер це територія Чорноморського району Кримської Автономної Республіки. Є там і село Оленівка. Але його назву чомусь уперто перевертають на Оленьовку. Чи ж водилися олені в степах Криму?

На рубежі XIX-XX ст. в Криму мешкали росіяни, українці, татари, греки, болгари, вірмени. Кримські татари становили коло 85 відсотків людности. Росіяни переважали тільки в Теодосійському повіті.

Нове переселення українців

Історію депортації кримських татарів, греків, верменів, болгар до Середньої Азії мені вперше оповіла в мить особливої довірливости подруга. Вона народилася і виросла в Криму. Там жили ще її прадіди. „Даремно їх звинуватили у 'зраді батьківщини', — сказала півшепотом дівчина. — Ці люди ні в чому не винні". Було це років 25 тому. Коли ми обидві студіювали у Львівському університеті.

Депортувавши ці народи до Середньої Азії, стали організовано переселяти росіян з Воронезької, Курської, Тульської областей Російської Федерації. Але не всі змогли там прижитися. Новоприбулим бракувало досвіду ведення землеробства в умовах гір і степів. Не всім пасував клімат. Традиційні для півострова садівництво, виноградництво поступово занепадали. Переселенці не прагнули за всяку ціну повернутися туди, звідки приїхали.

Врахувавши сутуацію, що склалася, її наслідки, Хрущов вирішив в лютому 1954 року передати Крим Українській ССР.

З тої пори аґітація переселятися туди велася по цілій Україні. І люди зголошувалися. Одних приваблювали впорядковані садиби з житловими будинками, які виділялися там переселенцям. Імпонували обіцянки ґарантованих заробітків замість жалюгідних трудоднів. Інші користали з нагоди одержати пашпорти, яких не мали сільські мешканці тодішнього СССР.

А на будови Симферополя, Севастополя, Керчі, іншим міст півострова вербували молодь. Особливо багато рушило її туди з Черкащини, Київщини, Чернігівщини, Житомирщини, Хмельниччини. Так, сорок років тому поїхали будувати Севастопіль, що піднімався з руїн війни, випускники Білогірської середньої школи Хмельницької области. Мої краяни Борис Наконечний, Володимир Брюховець, Олександер Луговенко і ще коло десятка їх однолітків. Працювали там бетонярами, теслями, мулярами. Жили в перенаселених робітничих гуртожитках. Та побутову невлаштованість, мізерні заробітки скрашували близьке море, щедре тепло південного літа.

Згодом Борис Наконечний здобув диплом інженера-будівельника. Зоставшись в Криму, спорудив там чимало осель, залізничних мостів. А ще виховав доньку, дочекався внучки. Осів у Севастополі Володимир Брюховець. Він — моряк.

На корабельній стороні, в районі Севастопільського морського заводу, стоять споруди, збудовані моїми земляками з селища Білогір'я на Хмельниччині.

А скільки ще таких по цілому Криму?! І споруджувані

Севастопіль. Руїни Херсонесу. V ст. перед Христом.

вони юнаками і дівчатами з інших областей України. Чимало з них зосталися жити там і мешкають донині. Та, на жаль, ніхто ніколи не вів статистики такої міґрації.

Оселялися в Кримській області галичани, яким після таборів Комі, Мордовії, поселень у Сибіру та Караґанді заборонили повертатися в рідні краї.

(Закінчення буде)

Про бельгійський хліб та сіль

У травні ц. р. минуло п'ять років, як я вперше в своєму житті ступила на священну, скроплену сльозами й кров'ю українську землю. Навіялись спогади. Величезною тугою скована душа! О, ті спогади!

Українські села і сади, запінені цвітом... Велич будинку Верховної Ради... Перемога демократичних депутатів у виборах... Широке море синьо-жовтих прапорів... Тисячі людей на голосних мітингах... Відвідини батьківських порогів...

Моя мама родилася на Калущині. Калуш — це місто хемії. Працює там величезний завод „Хлорвініл". Серед місцевого населення, зокрема дітей, дуже багато хворих. Під час зустрічі з депутатами Калуського району ми говорили про можливості якоїсь співпраці з українською діяспорою. Після тритижневого перебування в Україні, я поїхала до Бельгії. Знала, що українська громада Бельгії зможе землякам в Україні подати якусь поміч. Та виринуло питання, якою буде та поміч? Розв'язка прийшла доволі скоро. В наслідок мого захоплення Україною відбулися поїздки моїх родичів та сестер в Україну. І ось в 1990 році в бельгійському місті Ґенк з ініціятиви Івана та Парані Галабурдів та Германа Воса створено Асоціяцію „Діти в потребі", ціллю якої є допомога дітям України.

До Управи асоціяції, яку очолив Люк Дулерс депутат міської ради міста Ґенк, увійшли бельгійці з різного прошарку життя, та кількох членів різних організацій, але асоціяція „Діти в потребі" є юридично самостійною, Управа тісно співпрацює з міською та районною радою Калуша.

Почалася збірка коштів на спровадження дітей з Калущини на відпочинок та лікування в Бельгію. Гроші збиралися різними способами: влаштуванням концертів, забав, колядуванням, випуском святочних карток, продавали писанки, голубці, вареники, вишивки, різьбу...

Врешті поїхала делеґація з Бельгії в Калуш і вибрала 27 дітей для оздоровлення в Бельгії. То був серпень 1993 року. Дітей приймали не тільки бельгійські громадяни українського походження, але й бельгійські родини, не є вони багаті, але всі щедрі і співчутливі до людської біди. Бельгійці щиро раділи з приводу приїзду дітей. Родини чекали біля Народного Дому. Іван Кондрат, директор спільного бельгійсько-українського підприємства „Надія", який віз дітей, зателефонував, що не можуть знайти дороги. Члени Управи виїхали автом "шукати" автобуса з України. Вже поза північ відбулася хвилююча зустріч в Ґенку. І незнання мов не було перешкодою для порозуміння. Управа виготувала картки з перекладами найнеобхідніших слів.

Про приїзд дітей з України повідомила бельгійська масмедія.

Діти повернулися в Україну, а в Бельгії продовжувалася збірка коштів на черговий приїзд. Розширилося коло зацікавлених бельгійців з інших міст Бельгії, які хотіли взяти до себе дітей.

Під час своїх чергових відвідин України, голова української громади Лімбурщини Іван Галабурда зустрів у селищі Войнилів дуже хвору 10-літню дівчинку Таню Соловйову, яка не могла ходити. Таню включено до листи дітей, які побували в Бельгії в серпні 1994 року, було їх цим разом 42 особи.

Щодо Тані, то вона перейшла дві операції, й аж 8 місяців перебувала в гостинному домі бельгійців Філа та Маріклер Шаленберґів. Операцію здійснили проф. А. Фабрі та проф. Ламменс в місті Лювені-Пеленберг, в університетській клініці. До покращення здоров'я Тані спричинилися всі члени Асоціяції, членки Об'єднання Українок, та члени всієї української громади Бельгії, а також безліч бельгійців, які постійно збирали кошти на лікування дівчинки. Продавалися „картки солідарности", безплатно надрукувані друкарнею Пасен, а пожертви понад тисячу бельгійських франків (50 ам. дол.) можна було відтягнути від податку. І знову продавались вареники, влаштовувалися концерти, базари і т. д.

Коли я 7-го січня ц. р. на Різдво телефонувала в Бельгію, моя мама з захопленням повідомила: „Таня в нас на Свят-Вечір почала ходити!". А бельгійці так полюбили своїх прибраних дітей, що вирішили відвідати їх в Україні. Ця поїздка відбулася на початку квітня ц. р. Між 60-ма бельгійцями верталася в Україну й Таня.

Бельгійці протягом одного тижня відвідали Калуш, Войнилів, Яремче, Коломию, Львів. Всі вони були під великим враженням від побаченого в Україні, від усього доброго і від бід щоденного життя, і від надзвичайної гостинности українців. А приймали їх у школі, де вчилася Таня до операції. Відбулися зустрічі у міських радах Калуша, Коломиї, активістками Союзу Українок обох згаданих міст, концерти. Бельгійці відвідали лікарні, сиротинці, в наслідок чого учасники квітневої поїздки приступили до праці ще з більшим завзяттям, й поширили свою діяльність на місто Коломию.

А 13-го травня ц. р. в Україну поїхали Бея Деклерк, теперішня голова Асоціяції, та Параня Галабурда. Вони вибрали 62 дітей з Калуша та 8 дітей з Коломиї, які знову ж таки в серпні гостюватимуть у Бельгії. Дітей супроводжуватимуть двоє лікарів з України.

Я вдячна долі, що під часто захмареним бельгійським небом живуть такі люди, як Люк Дулерс, Бея Деклерк, Адріян Врейсден, Маріо Фама, Герман Ейсковт, Ян Ґеритс, Герман Вос, Ірена Станс та десятки інших, які дарують стільки радости і тепла дітям з України.

Якщо хтось зі земляків, тобто калушан чи коломиян, хотів би допомогти бельгійцям з коштами, пожертви можна надсилати на таку адресу: „Kinderen in nood" (Shildren in need) Herman Ijskout– secretary, 120 Weg naar Zwartberg, 3660 — Orglabeek — Limburg — Belgium, bank acc. 930 005150966 — Eural — Unispaarbank, Group Pariba.

Марічка Чигрин

Загальні збори ОП УПС

Загальні збори Осередку Праці Сеніорату при Пластовій Станиці в Ню Йорку відбулися в суботу, 13-го травня ц.р,. в пластовій домівці. Уступаючий осередковий пл. сен. Олесь Лабунька, відкривши збори і привітавши присутніх, попросив одновилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлих в 1994 році членів осередку, пл. сен. Дарію Витанович і пл. сен. Михайла Юзеніва.

На голову вибрано пл. сен. Романа Рогожу. Після відчитання протоколу з попередніх Загальних зборів приступлено до звітування проводу осередку.

Пл. сен. Олесь Лабунька звітував про працю, проведену від листопада 1993 до травня 1995 року. Кожного року в різдвяний час провід приготовляє для сеніорату осередку традиційну сеніорську ялинку з відповідною програмою і різдвяними стравами. Такі ялинки відбулися в лютому 1994 і 1995 років. На першій з них Головна Пластова Булавна відзначила пл. сен. Петра Ґоя, ЛЧ Орденом Вічного Вогню за його громадську працю.

Члени осередку взяли участь у зборах Конференції Українських Пластових Організацій, які відбулися 6—10-го жовтня 1994 року, брали активну участь у Загальних зборах нюйоркської станиці і ввійшли до її нового проводу, а також допомагали станиці під час фестивалю на 7-ій вулиці.

Провід вислав три інформаційні листи до всіх членів осередку про різні біжучі справи та про діяльність проводу, для кращого контакту зі всіма членами.

Як цілість, осередок взяв участь у поминальній Службі Божій в честь св. п. митрополита Андрея Шептицького в листопаді 1994 року в соборі св. Юра, у повних пластових одностроях, а також кілька членів проводу — у Панахиді 22-го січня 1995 року.

Нюйоркські стежі окремих сеніорських куренів провадять дуже корисну і різноманітну працю,про яку варто згадати в цьому дописі і про що також звітував уступаючий осередковий.

„Бурлаки" щорічно переводять дуже популярні лещетарські табори для юнацтва і старшого пластунства. „Верховинки" влаштували в лютому ц.р. вечір, присвячений шістдесятникам; він відбувся в НТШ, а другий такий вечір повторено в Нюарку у березні. При цій нагоді курінь розпочав збірку фондів на музей в Києві, присвячений шістдесятникам. Курінь постійно допомагає родинам колишніх політичних в'язнів в Україні і тим, які приїжджають до Америки на відвідини.

Курінь „Ті, що греблі рвуть" кожного року перед Великоднем влаштовує базар, дохід з якого призначений на пластові і громадські цілі. Курінь організує, підготовляє і частинно фінансує Школу Булавних в Америці і в Україні.

Окремі члени нюйоркського кодла „Лісових Чортів" допомагають у плянуванні та переведенні Лісової Школи в Америці і в Україні, в попередніх роках курінь організував табори під назвою „Тато, син, донька".

„Перші Стежі" кожного року влаштовують на Союзівці популярні табори для пташат (дітей дошкілля), які поділені на дві групи (через велике число зголошень). Також курінь переводить табори „Стежки культури" в Україні.

„Червона Калина" підготовляє і переводить спортові табори (останньо на оселі „Писаний Камінь"), як також в Україні. Цього літа плянується такий табір на Вовчій Тропі. Комітет з членів куреня щороку підготовляє і переводить Вечорниці

(Закінчення на стор. 4)

Мистці УСОМ пожвавили діяльність

У першу річницю відновленої Української Спілки Образотворчих Мистців (УСОМ) Канади відбулися ширші сходини, на яких передискутовано діяльність минулого року і пляни на майбутнє. Засідання відбулося 29-го квітня у Канадсько-Українській Мистецькій фундації в Торонто. Про діяльність УСОМ звітували Андрій Бабич — голова, Павло Лопата — організаційний референт, Христина Кудрик — скарбник, Людмила Барміна — секретар, і нижчепідписаний референт преси.

Перша з двох головних виставок, організованих товариством УСОМ, відбулася в Канадсько-Українській Мистецькій фундації. Цю виставку відкрив 14-го травня 1994 року Андрій Бабич, а слово про історію Спілки виголосив д-р Богдан Стебельський, колишній голова, мистецький критик, культурний діяч і мистець.

Другу велику виставку зорганізовано в Ню Йорку, в ґалерії Об'єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА) на Другій авеню. Слово на відкритті, 8-го листопада 1994 року виголосила Аня Фаріон, голова ОМУА, і Андрій Бабич, голова УСОМ. В обох промовах підкреслено бажання пожвавити співпрацю двох товариств українських мистців Америки і Канади.

Перша з двох інших, менших, виставок відбулася в червні 1994 року у приміщенні Українського Національного Об'єднання на вулиці Коледж в Торонто, з приводу всеторонтського фестивалю „Каравани". На цій виставці деякі члени УСОМ демонстрували свої твори перед публікою. Тисячі канадців і туристів відвідали цю виставку.

Друга подібна виставка була зорганізована в Онтарійському Парку „Онтаріо Плейс" в липні 1994 року в „День Української Спадщини". Її також оглянули тисячі осіб з української, канадської і туристичної публіки,

Індивідуальні члени УСОМ уділялися в різних виставках упродовж року, однак Спілка ще брала участь у виставці „Року Української Родини", яку зорганізувала Канадсько-Українська Мистецька Фундація під патронатом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Цю виставку відкрила 23-го жовтня 1994 р. Оксана Соколик, голова СФУЖО.

У пресі, радіо і телевізійних програмах були різні оголошення, репортажі і відгуки про діяльність УСОМ. Сім статтей появилося упродовж одного року, а саме статті авторства Павла Лопати в „Свободі" з 10-го травня 1994 року, і в „Гомоні України", в додатку „Література і мистецтво" за травень 1994 року; авторства Богдана Стебельського в „Гомоні України", „Література і мистецтво", червень 1994 року; пресове повідомлення в „Українському Голосі", 29-го серпня 1994 року; авторства Якова Креховецького в „Юкрейніен Віклі", 15-го червня 1994 року та в „Українських Вістях", липень 1994 року; авторства Теодора Терен-Юськова в „Гомоні України", 8-го лютого 1995 року.

В товарисько-культурній ділянці відбулися зустрічі УСОМ з директором Київського Державного Музею Українського Образотворчого Мистецтва Михайлом Романишиним, в резиденції та студіо Галини Новаківської, заступника голови УСОМ, у травні 1994 року, і друга зустріч з відомим художником з України Андрієм Антонюком у тій же резиденції, в грудні 1994 року.

Управа УСОМ зорганізувала зустріч на летовищі Торонто членові Спілки Миколі Біднякові 26-го квітня 1995 року, коли він вернувся з Києва після одержання Шевченківської нагороди, а опісля 29-го квітня відбулася вечірка в честь Миколи Бідняка в резиденції одного з членів управи.

В Торонто у квітні 1995 року були виголошені привіти від УСОМ Шевченківському лавреатові Миколі Біднякові в радіопрограмі „Пісня України" і телевізійній програмі „Контакт", а телевізійна програма „Світогляд" від себе подала довший репортаж. В Києві під час одержання Шевченківської нагороди Микола Бідняк згадав про діяльність УСОМ у своєму слові перед усіма гостями й перед пресою цілої України.

Літом і осінню 1994 року члени УСОМ відбували прогульки на етюди в природу. Ці екскурсії проводилися в довкіллі міста Торонто, наприклад, до водоспадів „Бурлей Фалс" коло Петерборов, Онтаріо, в яри коло славної ґалерії МекМайкел в Клайбурґу, Онтаріо і т.д.

На засідання УСОМ накреслено і пляни на 1995-96 рік. Упродовж року відбудуться нові виставки, культурні вечори і виклади. Вже знову розпочалися прогульки в природу на етюди.

Слід підкреслити, що в товаристві УСОМ діяльними є різні ґенерації художників — „давніших" і „нових" еміґрацій, і канадців українського походження. Маємо надію, що Українська Спілка Образотворчих Мистців Канади надалі буде вести активну мистецьку культурну діяльність.

Яків Креховецький

Українська пісня над Едмонтоном

Едмонтонський хор „Дніпро" дав свій концерт напередодні свого від'їзду на гастролі в Україну. На жаль, як стало відомо, це гастрольне турне відкладено з незалежних від хористів причин. Але це аж ніяк не позначилося на високій майстерності колективу. Адже і в Едмонтоні і в Альберті є чимало знавців і любителів хорового співу, зокрема української пісні.

Це показав великий двогодинний концерт хору, який відбувся у протестантській церкві Едмонтону 13-го травня цього року. Під склепінням просторої церкви урочисто прозвучали „Боже великий, єдиний" (муз. М. Лисенка, сл. О. Кониського), „Отче наш" (муз. А. Веделя), XXVIII духовий концерт „Блажен муж", покладений на музику відомим композитором Д. Бортнянським, та інші твори клясичного стилю.

Готуючись до цього справді величного концерту, головна диригентка Марії Дитиняк і всі хористи підібрали й відповідне вбрання для свого виступу. Адже і одяг теж відіграє неабияку ролю у загальному кольориті та враженні на слухача і глядача. В першій половині концерту жінки були одягнені в довгі темноголубі сукні, а чоловіки — у чорні костюми.

Наче дніпрові хвилі покотилися від імпровізованої сцени і наповнили святий храм, коли багатоголосий хор виконав ораторіяльний літопис „Святий Дніпро" (муз. В. Кікти, лібр. С. Майданської). Перед слухачами наче б пропливла у музиці і співі славна багатолітня історія українського народу, від її джерел і до наших тривожних днів. Ось лише назви окремих частин: „Слов'яни, прийшовши, сіли по Дніпру...", „Назавтра вийшов Володимир на Дніпро...", „На цій землі, освяченій Дніпром...". Вони прозвучали як гимн народові, який довгий час був поневоленим і нарешті отримав свободу і свою державність. Гарно, професійно і піднесено святково прозвучав у виконанні хору під керівництвом справжнього маестра М. Дитиняк цей ораторіяльний літопис.

У хорі „Дніпро" співають люди різного віку, різних вподобань і характерів, але здібна диригентка зуміла їх навчити відчувати кожну ноту партитури, уважно слідкувати за кожним, навіть незначним порухом рук диригентки. Навіть недосвідченому любителеві прекрасного світу музики це було помітно.

Милозвучно, я б сказав Божественно, прозвучав уривок з Літургії на Тисячоліття Хрищення України „Блаженні" (муз. Ю. Фіяли) у виконанні хору на цей раз під керівництвом молодої диригентки Ірени Тарнавської.

У перерві я взяв інтерв'ю у кількох присутніх на концерті людей. Ось що вони сказали:

Проф. Яр Славутич: „Перш за все я б відзначив високий професіоналізм як головної диригентки Марії Дитиняк, так і всіх хористів цього колективу".

Д-р Петро Саварин: „Я неодноразово слухав 'Дніпро'. В цьому творчому колективі співає понад 20 років моя дружина Оля. Але, як мені здається, цей колектив сьогодні знаходиться на вершині своєї майстерности".

Мистецтвознавець Софія Скрипник: „Що й казати: самі чули. Це було прекрасно..."

Були й інші подібні вислови.

Друга частина концерту була присвячена українським народним пісням, написаним у різні часи. А тому й хористи були одягнені відповідно в стилізоване народне вбрання.

На кожній пісні ліг, звичайно, відбиток тієї епохи, коли була створена. Пролунали „Ой вінку, мій вінку" (обр. Л. Ревуцького), „Пісня вишивальниць" з народної опери „Чумацькі фрески" (муз. І. Поклада, сл. М. Ткача), надзвичайно майстерна обробка з похоронного обряду П. Козицького „Ой у полі світлиця стояла", повна гумору пісня „Ой ти дубе" (обр. О. Яковчука), „Гопак" (муз. А. Коломийця), „Ой вербо, вербо кучерява" (обр. В. Кікти), „Сидить пташок на черешні" (обр. Ґ. Майбороди) та дві пісні „Ані спиться, ні дрімиться" (обр. Є. Козака) і „Валькірія" (муз. А. Вахнянина) виконані чоловічим хором „Дніпро".

Тут варто відзначені гарні голоси солістів хору: Лесі Чумер, Славки Загарії, Оксани Тарнавської, Олесі Талпаш, Джоган Пелех-Манн, Джанни Тріски, Тараса Закордонського, Любомира Пастушенка, Якослава Бойчука, Андрія Тарнавського і Андрія Гладишевського.

Великий успіх припав на долю солістки Лілеї Волянської, яка на високому професійному рівні виконала важкі для співу „Богородице Діво (муз. А. Гнатишина), разом з жіночим хором, та сама виконала „Голосіння" з кантати „Червона калина" (муз. Лесі Дичко) та „Аллилуя" (муз. І. Соневицького).

Підсумовуючи вище сказане, слід в першу чергу відзначити, що не пропала і не загубилася, не розвіялася українська пісня на чужині. Її несуть з гордістю владно на крилах умілі, гарні виконавці хору „Дніпро" під керівництвом свого багатолітньої диригентки-ентузіястки української пісні М. Дитиняк і молодої диригентки, яка подає гарні надії на майбутнє, концертмайстра цього хору Ірини Тарнавської.

Хочеться лише побажати цьому великому колективові нових творчих успіхів, нових злетів у його благородній меті — доносити до широких верств населення нев'янучу творчість свого народу.

Доводиться лише пожалкувати, що пісні у виконанні цього хору не зможуть почути цього року численні любителі хорового співу в Україні. Жаль, дуже жаль. А можливо, щось зміниться і хор „Дніпро" все таки виступить на високих дніпровських кручах.

Юхим Красноштан

Семінар про фінансові справи в Дітройті

Дітройтська Округа УНСоюзу, для пожвавлення своєї активности і для кращої обслуги свого членства, влаштувала спільно з кредитівкою „Самопоміч" семінар на тему „Фінансові справи". Семінар відбувся у суботу, 20-го травня ц.р., у залі парафіяльного осередку церкви св. Йосафата у Воррені, Миш. Програму відкрив член Дирекції і голова Комісії зв'язків кредитівки Адріян Блюй. Він привітав голову „Самопомочі" інж. Любомира Липецького і присутніх та представив першого доповідача Петра Безверхого, який є фінансовим дорадником фірми Пейн Веббер і Смит Барні. П. Безверхий зупинився у першу чергу над „мючуал фандс", які можуть приносити вищі відсотки, однак є більше рисковні.

Слідуючим доповідачем був Володимир Омек, фінансовий дорадник фірми Пруденшел секюрітіс. Темою його доповіді були також „Мючуал фандс". З огляду на риск радить інвестувати різні суми у різних фірмах після перевірки їхньої фінансової стабільности. Люди інвестують на те, щоб дістати зворот їхніх вкладів і щоб заробити. Інвестиційні фірми є дуже компетивні. Вкладати фонди можна на різні роди риску, залежно від категорії інвестиції, беручи під уваги час і суму капіталу. Часто трапляється, що чим більший риск, тим більша можливість заробітку і навпаки. Треба брати під уваги також оплати інвестиційних фірм за посередництво.

Слідуючим промовцем був управитель кредитівки „Самопоміч" Борис Блюй. Він інформував про різні послуги кредитівки для членства, які різні роди конт — індивідуальні і спільні. Найкраще мати два окремі конта, якщо ходить про посмертну виплату забезпечення. Б. Блюй інформував про різні роди сертифікатів — звичайних і IPA, про кредитові картки, „траст фандс" та різного рода позички, включно з „еквіті ловнс". Звернув увагу на факт, що від 1-го січня 1995 року відсотки у кредитівці є приписувані на денній базі.

Кінцевим промовцем був голова Округи УНСоюзу д-р Олександер Серафин. Він зупинився над дефініцією забезпечення, яке може бути різного роду — на життя, на випадок недуги чи непрацездатности, чи від нещасливого випадку. Забезпечення повинно бути у сумі п'ять до сім разів заробітку. Кошт забезпечення залежить від висоти суми і від особи. УНСоюз має різні роди забезпечення, які є властиво інвестиціями на майбутнє. Особливо для старших віком перехід на емеритури є часто досить травматичним. Тому саме пенсійні грамоти є добрим середником інвестиції на старші літа. Побажаним є забезпечувати новонароджених дітей і молодь різного рода забезпеченням, щоб рівночасно зв'язувати їх з УНСоюзом, тим більше тому, що кошти забезпечення в УНСоюзі є конкуренційними з іншими фірмами. Просив, щоб за інформаціями про різного роду забезпечення звертатися до секретарів відділів або безпосередньо до централі.

Після доповідей було декілька питань до доповідачів, на які вони давали вичерпні відповіді.

При кінці ведучий програмою А. Блюй подякував доповідачам за їхні інформації, присутнім з участь і попросив на каву і солодке.

Зенон Васильkевич

Загальні...

(Закінчення зі стор. 3)

„Червоної Калини" з презентацією деб'ютанток.

На кінець треба додати, що члени осередку займають пости в станичних, крайових та головних проводах Пласту, а також працюють як виховники. Багато членів осередку активно працює в громаді в рамках інших громадських організацій.

Після звітів членів проводу та голови Номінаційної комісії пл. сен. Ярослава Оберишина приступлено до вибору нового проводу. Всі члени уступаючого проводу погодились дальше залишитись, і провід вибрано в такому складі: голова —пл. сен. Олесь Лабунька, заступниця пл. сен. Уляна Старосольська, писар — пл. сен. Оксана Кузишин, скарбник — пл. сен. Богдан Гермак, вільні члени — пл. сен. Евстахія Гойдиш і пл. сен. Олександра Юзенів.

Після вибору делеґатів на крайовий пластовий з'їзд, дискусій з приводу пляну праці на майбутнє, збори закінчили свою працю.

Оксана Кузишин

Загальні збори кредитівки „Самопоміч" в Дітройті

Загальні збори кредитівки „Самопоміч" відбулися у суботу, 1-го квітня 1995 року. Голова Дирекції, інж. Ігор Козак характеризував пройдений 1994 рік в праці кредитівки як позначений специфічними впливами американського фінансового ринку, який в тому році виказував напружену нервозність, підвищуючи часто відсотки від сертифікатів, що змушувало кредитівку достосовуватись до цих непередбачених змін. Ця змінливість наказувала, з черги, гнучку інвестиційну політику, яка вимагала скорочення дозрівання інвестицій, щоб можна було достосуватись до актуальної ситуації на ринку, як також запевнити цим плинність готівки для потреб членів. Тому, що інвестиції є головним джерелом приходів, в такій ситуації ці приходи дещо зменшились. Але все таки, завдяки обережній інвестиційній політиці та ощадному провадженню цілої господарки, 1994 рік, як і всі попередні, був успішним під кожним оглядом.

Закуп двох бюр українських кредитівок у стейті Фльорида запевнив не тільки загальний зріст числа членства та активів, але також знаменно оживив активність в цих обидвох бюрах. Впровадження швидкого і дешевого способу пересилки американських грошей в Україну виявилось дуже вигідною і популярною послугою для членів кредитівки, доказом чого є сума понад 200,000 дол. пересланих грошей. Також центри послуг на периферіях нашого міста виявили постійний ріст полагоджених трансакцій. Цікавлячись же справами відродженої України, члени Дирекції брали активну участь у першій конференції Української Кооперативної Ради у Києві та Львові.

Наступним звітував скарбник кредитівки Володимир Гупалівський. Бажаючи зробити друкований звіт цілком ясним, він докладно проаналізував подані суми, які виказують постійний ріст числа членів і активів. Протягом 1994 року, по вирівнянню числа померлих, кількість членів збільшилася до 182, разом 5,521. Активи досягли 83,093,705 дол., ріст за рік — 5,923,271 дол. Ощадності членів зросли на 5,313,664 дол., у фльоридських філіях — на 1,430,429 дол. Висота дивіденди на звичайних ощадностях виносила 3.75%, і в порівнянні з банковими відсотками була набагато вищою. На всі роди ощадностей члени одержали 2,733,509 дол. Позички збільшились на 3,712,202 дол., інвестиції досягли суму 55,124,243 дол. Більшість інвестицій є короткореченцеві. Протягом року також помітно збільшилася сила нашої установи, бо резерви осягнули суму 6,670,607 дол. Як і попередніми роками, кредитівка підтримувала датками у формі реклям різні релігійні, наукові і суспільні українські цілі. Голова Контрольної Комісії Степан Гломб ствердив, що на підставі проведених контроль внутрішньої контрольної комісії, та контроль бухгалтерської публічної фірми, як також федеральні контролі, вся праця кредитівки була ведена згідно з обов'язуючими законами. В дискусії над звітами забирали голос Микола Лаврін і д-р Маріян Юзич.

Голова Номінаційної Комісії Володимир Баран подав трьох кандидатів до Дирекції на наступних три роки: Ярослава Конопаду, д-ра Олександра Серафина і Оксану Ксенос. Вибір перейшов одноголосно.

На другий день, 2-го квітня, відбувся традиційний бенкет кредитівки в Українському Культурному Центрі, на якому голова попрощав довголітнього члена Дирекції інж. Богдана Андрушкова, який після 38 років праці в кредитівці, причинившись помітно до її росту і розвитку, і тепер уступав з Дирекції, вручив йому почесну грамоту.

Володимир Гупалівський як представник Централі Українських Кредитових Кооператив, пригадав славних кооператорів минувшини, таких, як Кость Панківський і Микола Левицький, та вказав на вагомість кооперативного руху на економічній та загально-національний ниві.

В розваговій частині виступив відомий в Україні та поза її межами ансамбль „Смерічка", у складі якого — артист Павло Дворський, композитор, загально признаний як наслідник Володимира Івасюка. Також участь брав дует „Писанка" — Оксана Савчук та Іван Кабацюк, блискучий віртуоз гри на цимбалах. Проведення цілого бенкету було в досвідчених руках члена Дирекції Зенона Васильковича.

7-го квітня Дирекція відбула свої перші після Загальних зборів сходини, під час яких розділено функції в наступний спосіб: Любомир Липецький — голова, Оксана Ксенос — заступник, Зенон Васильkевич — скарбник, Рома Дигдало — секретар, Адріян Блюй, Володимир Гупалівський, Ярослав Конопада, Ігор Козак і д-р Олександер Серафин — члени.

Володимир Баран

Відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

Обговорено також питання щодо реґабілітації церков, незрозумілу позицію правоохоронних органів, які дуже часто ніяк не реагують на порушення чинного законодавства представниками тієї чи іншої релігійної громади, сприяючи міжрелігійним конфліктам.

Учасники семінарів виробили низку рекомендацій, на підставі яких відповідні міністерства зможуть підготувати державну програму.

Згадуючи маму

Судо–Вишенська красуня...
Судо–Вишенський соловейко...
(вислови І. Франка).

До 134-ої річниці від дня народження Івана Франка у львівській газеті „Молода Галичина" в числі 103 з 28-го серпня 1990 року поміщено статтю, присвячену цій даті.

Іван Франко як великий поет, прозаїк, публіцист, історик, філософ та фольклорист мав всесторонне зацікавлення своїм знедоленим народом. У статті згадується, що в той час І. Франко пильну увагу приділив письменникові і полемістові Іванові Вишенському родом із Судової Вишні. В Підгорецькому монастирі І. Франко натрапив на найповнішу рукописну збірку творів І. Вишенського, а тому що І. Франкові був добре відомий заповіт Ґетте „Хто хоче збагнути поета, мусить піти в поетову країну", він часто приїжджав у Судову Вишню, батьківщину Івана Вишенського, щоб подивитися на його землю, пізнати людей і звичаї. А бував у цьому місті ще й тому, що у Судовій Вишні проживав його друг з часів студій у Відні, о. Кондрацький, великий ентузіаст, ініціятор усіх народних утворень, громадський діяч і душа своїх парафіян.

Одного разу І. Франко черговий раз в наукових цілях відвідав о. пароха Кондрацького і випадково познайомився там з молодою дуже гарною дівчиною, учасницею місцевого парафіяльного хору Антоніною Кольцьо.

Св. п. Антоніна Кольцьо-Тарнавська

Хто ж та вишенська красуня? Кажуть, що І. Франко називав її вишенським соловейком... Це була Антоніна Кольцьо-Тарнавська. У її батьків було п'ять синів і п'ять дочок. Надзвичайно талановита і обдарована природною красою Антоніна вирізнялася з-поміж усіх дітей.

Антоніна володіла чудового тембру ліричним сопрано. Завдяки своїй непересічності та великому бажанні щось дати своєму народові, вона брала активну участь у всіх можливих імпрезах, співала і грала в аматорських гуртках. В натурі своїй була приязна і надмірно чутлива. Коли грала ролю „Циганки Ази", в той момент, коли героїня вішається, Антоніна так перейнялася тим фактом, що знепритомніла, та як би не своєчасна допомога, то справді була б повісилася.

Іван Франко, великий знавець українського фольклору, належно оцінив талант Антоніни, радо слухав і записував все, що вона йому наспівувала. У своєму захопленні її надзвичайним голосом він називав її „вишенським соловейком", що і назавжди залишилося у пам'яті місцевих людей.

Завдяки своїй активності, Антоніна Кольцьо була відомою особою. З оповідань моєї бабусі знаю, що один австрійський старшина раз у тиждень приїздив на весні з Мостиськ, щоб надивитися на Тосю і послухати її чудового голосу. Цей старшина хотів одружитися з нею, обіцяв згодом вислати на науку співу до Франції, але вона категорично відмовлялася від усього, бо він — чужинець!

Молоденькою мама вийшла заміж за Антона Тарнавського і вродилося нас троє — дві дівчинки і хлопчик, я була наймолодша. Під час війни мій батько був тяжко ранений і скоро помер у шпиталі.

Ні ми, маленькі діти, ні невідрадне наше життя не зупинило мою маму від громадської праці, що викликало велике підозріння з боку місцевої поліції. Одного разу пізно увечорі, після 11-ої години, прийшов один з польських урядників і сказав, що завтра о 6-ій год. ранку прийдуть вішати моє маму — нехай втікає. Мама залишає нас, уже сплячих, біжить до своєї мами, нашої бабусі, і просить заопікуватися дітьми, а сама зникає.

На другий день справді прийшли польські екзекутори і не заставши мами, вирішили повісити її сестру Любу, однак порадившись між собою відпустили її — мабуть, вплинула на них велика кількість народу.

Моя мама крізь небезпеки добиралася до чеського кордону, оминаючи польські станиці. Перейшовши щасливо кордон разом з січовими стрільцями, добилася до Йозефова біля Праги, до військового табору. Тут вона включається у тяжке військове життя. Варила для вояків їсти, прала, ходила до місцевих священиків випрошувати харчів для військовиків. За велику працю вдячні вояки назвали її „наша мамунька". А коли працювала у шпиталі, то дуже хворі, вмираючі вояки просили „мамуцю" в останнє підложити руку під голову, бо були певні, що так легше вмерти.

З часом в Йозефові мама вчиться на курсах вчительської семінарії, знову повертається до сценічної праці. Бере участь в операх, оперетках, які відбувалися в тім часі, але туга за рідним краєм та дітьми притягає її знову до Судової Вишні.

Пам'ятаю, була зима, ніч... хтось стукає у вікно — раз, другий, третій. Бабця питає: „Хто там? А голос з-за вікна: „То я, Антося!" В хаті зчинився рух! Сестра і брат голосять: „Мама"! Мамо!" А я сиджу і думаю: хто це та мама? У дверях стала висока пані, в кримському футрі і такій шапці. Всі прибігли до тієї пані, мені було також цікаво і я вилізла на стілець, щоб краще бачити. Привітавшись з усіма, подивилася в мою сторону і сказала: „Хто ця дівчинка?" Від тієї хвилини почалося наше спільне трудне життя.

Першою турботою було відібрати власну хату, яку рентував місцевий жид. Відтак прийшов час моїй сестрі Олі поступити до гімназії і тому ми всі переселися до Перемишля. Тут також було нам тяжко матеріяльно, але моя мама, загартована тяжким життя, виходила якось зі становища. Вона бере участь в хорі „Боян", грає в аматорському гуртку, є головою Марійської Дружини при церкві на Засянні.

Після моєї матури в учительській семінарії мама повертається до свого дому в Судову Вишню та знову включається в культ-освітню працю.

Часи совєтської влади для моєї мами були тяжкі і тривожні. Їдучи до мене до Бучача, одержала документ — посвідку зі зазначенням: „Громадянка вороже наставлена до совєтської влади".

Все, що у моїй пам'яті збереглося, завдячую своїй добрій бабусі, яка своїми розповідями старалася прищепити нам, дітям, любов і велику пошану до нашої надзвичайної мами.

В 1965 році, вже тяжко хвора, померла на 78-му році до останньої хвилини зберігши у своєму серці велику любов до рідної землі, її героїв, свято оберігаючи пам'ять про незабутні зустрічі з великим Іваном Франко та забравши зі собою велику таємницю.

Моя найдорожча мама — гордість моя і всіх її нащадків!

Наймолодша дочка
Марія Тарнавська-Крижанівська

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ Мехіко конфіскували цими днями у стейті Коліма понад 13 тонн гашишу. На таку велику кількість наркотиків поліція не натрапляла ще в жодній західній країні. Гашиш знайшли в пачках з рижом, що прибув кораблем з Пакістану. Вартість одного кілограму на чорному ринку ЗСА досягає 22.000 дол. Отже, міжнародна наркомафія за один раз позбулася 300,000 міл. дол.

У ЧЕТВЕР, 22-ГО ЧЕРВНЯ, президен Билл Клінтон і його дружина Гіллари Родгам Клінтон, були присутніми на окремому церемоніялі започаткування спорудження, на Арлінґтонському крайовому військовому цвинтарі, пам'ятника жінкам, які служили та загинули в обороні ЗСА в різних формаціях американських збройних сил. Пам'ятник, якого кошторис виносить 25 міл. дол., на думку багатьох повинен був бути спорудженим вже давно, щоб гідно представити вклад і жертви жіноцтва в обороні своєї країни, почавши від Громадської війни до теперішніх полетів у міжпростірних ракетах.

Депутати...

(Закінчення зі стор. 1)

Фракція Народного руху України звернулася до Президента, як ґаранта Конституції, з пропозицією вжити заходів для скасування згаданої постанови Верховної Ради, яка може перекреслити конституційний договір і зірвати політичну стабільність в Україні. Як зазначено в заяві, не може не насторожувати твердження Олександра Мороза щодо погодженности питання з Президентом.

Депутати від Народного Руху України звернули увагу своїх колег з Міжрегіональної Депутатської Групи (МДГ), груп "Центр", "Реформи", "Аграрії України", "Аграрники за реформи", "Незалежні" на непослідовність їхніх дій в питанні підписання і дотримування конституційного договору. Якщо парлямент буде ігнорувати положення конституційного договору, пишуть депутати з фракції Руху, то дійде до розпуску парляменту та проведення передчасних нових виборів.

Депутат від фракції комуністів Олександер Малевський, який є також членом комісії з питань боротьби зі злочинністю, сказав: "Зробили вірно і будемо змінювати прокурорів доти, доки на цій посаді не буде чесної, порядної людини. Це неподобство, коли гучні політичні справи не розслідуються місяцями і роками, хоча шуму навколо них здіймається занадто багато. Безперечно, справи В. Боженера, асоціяції 'Земля і люди' треба розслідувати і доводити до кінця, але тільки в рамках закону".

Депутат від Конгресу Українських Націоналістів Петро Швидкий зазначив: "Сказати, що в праці Генеральної прокуратури не було недоліків, несправедливо, але, на жаль, постановка питання про звіт прокуратури і резиґнацію Дацюка була хибною. Це все носило політичний характер. Тому я виступав проти резиґнації Дацюка, але за поліпшення праці Генеральної прокуратури".

Депутат від групи "Незалежні" Михайло Рябець, який є членом постійної Комісії з питань правової політики, прокоментував цю подію так: "Невідомо, якою буде реакція Президента на відставку В. Дацюка, оскільки рішення Верховної Ради суперечить пунктові 19 статті 17-ої й також статті 44-ій закону про владу, де сказано, що Верховна Рада призначає і звільняє генерального прокурора України за поданням Президента. Письмового подання Леоніда Кучми на звільнення Дацюка не було. Тому не виключено накладення президентського вето на постанову Верховної Ради".

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці запляновано такі турніри:

1-2–го липня — УСЦАК-Схід
5-6–го серпня — Подвійні ігри
2-4–го вересня — Мистецтва УСЦАК
16-17–го вересня — Клюбові першенства КЛК